

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo
E-post: nve@nve.no
Saksnr.: 201301317

Bø, 16. mars 2016

Innspill til søknad om redusert alternativ for Oterholtfoss kraftverk

Vi viser til høringsbrev av 4.2.2016 der det framgår at Midt-Telemark energi søker om et redusert alternativ for utbygging av Oterholtfoss kraftverk. I tillegg foreslås det økt slukeevne for opprinnelig alternativ 2.

Naturvernforbundet i Midt-Telemark ser at det nå er gjennomført tilleggsutredninger for fisk og elvemusling hvor konklusjonene for alt. 2 og 3 vil gi små og middels negativ påvirkning. Det er derimot ikke utført flere utredninger når det gjelder vegetasjonen rundt Oterholtfossen. I vårt innspill til høringen av opprinnelig søknad påpekte vi store mangler knyttet til artskartleggingen ved Oterholtfossen (se utdrag limt inn nedenfor).

Redusert alternativ (alt. 3) vil gi like store endringer i vannføringen i Oterholtfossen som opprinnelig alt. 1. Og for alt. 2 er det nå foreslått økt slukeevne slik at det kan bli enda flere dager med kun minstevannsføring.

Naturvernforbundet i Midt-Telemark opprettholder derfor våre merknader vedrørende manglende artskartlegging ved Oterholtfossen:

«5.3 Mangler knyttet til artskartleggingen ved Oterholtfossen

Sitater hentet fra konsekvensutredningen: «I selve fosserøyksonen er det imidlertid ingen truede arter eller indikatorarter for naturtypen, med mulige unntak av en registrering av granlommemose (VU) fra 1999.

«På befaringsdagen var elven flomstor, vannføringen var på over 60 m³ og det regnet mye hele dagen. Dette skapte litt problemer for inventør og gikk dessverre ut over kvaliteten på bildene som ble tatt denne dagen.»

Denne dagen gikk det altså ikke an å se noen av de rødlistede moseartene som er avhengig av vannpåvirkning, fordi disse artene vokser i flomsonen og ligger under vann ved høy vannføring. Feltarbeidet ble altså utført en dag det ikke gikk an å finne det som letes etter.

Naturvernforbundet mener at feltarbeidet som ligger til grunn for en konsekvensutredning burde utføres slik at det er mulig å finne sjeldne arter, både med hensyn til når feltarbeidet blir gjort og med hensyn til hvem som gjør feltarbeidet, altså at inventørene har nok kunnskap.

I konsekvensutredningen er det nevnt at det finnes rødlistede vannkrevende mosearter i området, noe som ikke er basert på feltarbeidet, men på eldre registreringer som ligger tilgjengelig på Artsdatabankens Artskart.

Konsekvensutredninger nevner imidlertid ikke alle artene som er registrert i Artskart. Granlommemosen er nevnt, men på artskartet ligger det to registreringer på samme plass. Den første er granlommemosen (VU) og den andre er striglekrypmose (NT):

<http://artskart.artsdatabanken.no/FaneKart.aspx?Date=0,0&MID=821&CID=8,9,7,3,2,1&GPND=True&DT=11111&BBOX=162532,6603006,162957,6603199&Height=507&Width=1116> Ingen av disse artene ble funnet under feltarbeidet.

Mosefloraen ved Oterholtfossen ble først undersøkt i 1999, i forbindelse med en moseekskursjon av Nordic Bryological Society med Arne Pedersen (bryolog) som ekskursjonsleder. Arne Pedersen bekrefter at mosevegetasjonen like nedstrøms fossen som ligger midt i tiltaket er ganske rik. Dessuten ble det gjort funn av

mosen Hygrohypnum subeugyrium, som er en ny art for Norge. Ifølge artskartet på artsdatabanken har den ikke blitt funnet noe sted ellers i Norge, og har heller ikke fått norsk navn ennå siden den er svært sjelden. Denne mosen krever konstant fuktighet og vil sannsynligvis forsvinne dersom Oterholtfossen blir bygd ut. Funnet ble denne gangen bekreftet av den svenske bryologen Lars Hedenäs. Videre bør nevnes at to studenter fra HiT fant mosen igjen i desember 2014. Det tok dem ca en halv time å finne denne arten, noe som inventørene som utførte feltarbeidet ikke klarte i løpet av en dag.

Ellers skrives det i konsekvensutredningen at datagrunnlaget er tilstrekkelig: «De registreringene som allerede er gjort i tillegg til vår befarings vurderes som tilstrekkelig grunnlag for å gjøre en konsekvensutredning for influensområdet til Nye Oterholtfoss kraftverk.» Her vises det til en BioFokus-rapport fra 2010 som er en kommunekartlegging. Fagpersoner vi har snakket med hos BioFokus kommenterer at denne rapporten ikke kan legges til grunn for en konsekvensutredning. Årsaken til dette er at kartleggingen i BioFokus regi ble gjort for å skaffe en oversikt over naturmangfoldet i området, og ikke var knyttet opp til noe bestemt tiltak. Et planlagt tiltak i vassdrag vil nesten alltid utløse et behov for en langt mer detaljert kartlegging enn den overordnede kommunekartlegging legger opp til.

Det påpekes også i konsekvensutredningen at det burde følges med på eventuelle endringer i vegetasjonen, hvis utbyggingen realiseres. Vi vil her stille spørsmålet om hvordan dette skal være mulig hvis man i utgangspunktet ikke har tilstrekkelig kunnskap om vegetasjonsbildet før utbyggingen? Dette er også grunnen til at vi ikke vil gi en uttalelse på avbøtende tiltak. Vår konklusjon er at konsesjonsøknaden for begge omsøkte alternativer avslås.»

Brudd på kunnskapsbasert forvaltning

Kunnskap om naturkonsekvenser må ligge til grunn hvis fornybar energiproduksjon skal kunne nå nasjonal målsetning om lavest mulig miljø- og samfunnskostnad per ny produsert kWh. Biologiske undersøkelser er en viktig del av beslutningsgrunnlaget, og har avgjørende betydning for om tillatelse til utbygging skal kunne gis eller ei. Da virkningene av prosjektet ikke har blitt tilstrekkelig belyst, anser vi dette som et alvorlig brudd på naturmangfoldlovens § 8 om kunnskapsgrunnlaget, og forvaltningslovens § 17 om forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt.

Kunnskapsbasert forvaltning er et av grunnprinsippene i norsk rett, og er blant annet lovfestet i forvaltningsloven § 17 som sier at «*Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.*» Videre stiller også naturmangfoldloven krav om et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag før det offentlige kan tillate tiltak som vil påvirke naturmangfoldet. I følge vannressursloven (§ 23) og vannforskriften (§ 12) skal fordeler og ulemper veies opp mot hverandre før man fatter beslutning om å gi tillatelse til en utbygging. Vannforskriften krever videre at «*Samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet.*»

Uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hva konsekvensene av en utbygging vil bli på naturmangfoldet, er det ikke mulig for NVE å foreta en slik avveining av fordeler og ulemper som er avgjørende for utfallet av vedtaket. Naturvernforbundet mener derfor at NVE må stille krav tilleggsutredninger på vegetasjonen rundt Oterfossen, før NVE kan fatte et vedtak i tråd med prinsippene om en kunnskapsbasert forvaltning, lovfestet i norsk rett.

Med vennlig hilsen

Lars Haltbrekken
Leder i Naturvernforbundet

Stefanie Reinhardt, John Gunnar Brynjulvsrud og Marte Berdahl
Naturvernforbundet i Midt-Telemark